

FLEMMING EGELUND PEDERSEN

Offentliggjort d. 1. marts 2017

Flemming Egelund Pedersen flyttede til Aarhus i 1973, da han skulle begynde på gymnasium. Derefter fulgte fællestillidsmandspost under militærtjenesten i Skive og involvering i den aarhusianske fagbevægelse. Han kom i blikkenslagerlære som 21-årig, og var et aktivt medlem af Faglig Ungdom, 1977–80, blandt andet som amtsformand. Det blev til hårde faglige kampe og mange forskellige demonstrationer, aktioner og opsøgende kampagner; ofte især rettet mod underbetaling af unge i job.

Interviewet er foretaget tirsdag den 2.2.1983

START MED AT FORTÆLLE NOGET OM HVORFOR DU BLEV LÆRLING, HVORDAN DU KOM IND I FAGLIG UNGDOM OG SÅ VIDERE.

Min vej til at blive lærling har været med en mindre omvej. Jeg kom på gymnasium i '73 og flyttede så til byen. Jeg kommer ude fra landet. Efter gymnasiet fik jeg så arbejde som specialarbejder. Allerede dengang i '76 kom jeg ind i Faglig Ungdoms tværfaglige Forening, FUTF. Jeg var medlem hos Fabriksarbejdernes Fagforening, og der var på det tidspunkt intet ungdomsarbejde. Jeg arbejdede ude i Hasselager på Glasalstrup, hvor vi skar glas til termoruder. Der smuttede jeg ude fra og røg ind til militæret.

Mens jeg var gymnasieelev kom jeg med ind i noget, der hed DUS; De Uddannelsessøgendes Samarbejdsudvalg. Vi havde sådan et lille snusket kontor inde bag ved hos Faglig Ungdom. Derfor kendte jeg allerede da de forskellige folk fra Faglig Ungdom.

Mens jeg var soldat i Skive i '77, mødte jeg tit folk fra Faglig Ungdom, når jeg skulle med toget op på kasernen. De stod og lavede blokade udenfor Guldhornet. Jeg stoppede op og snakkede med dem. Det var en mærkelig aktion. Forbundsformanden for Hotel og Restauration rendte også rundt dernede. Og der var ingen smalle steder. Når aktivisterne var færdige, kunne de gå over på banegårdsrestauranten og spise på forbundets regning. Sådanne fede forhold med gratis mad til sultne lærlinge og ungarbejdere, det er den eneste gang, det har foregået.

Den sag med Guldhornet: Ja, vi opfattede det egentlig som om vi havde tabt den. Det hele endte med, at der blev hængt nogle skilte op i vinduet om, at de ikke ville indgå en overenskomst under tvang. Derfor lukkede de butikken i stedet for. Vi opfattede det som et nederlag; vi stod der jo for at få en overenskomst. Men dem fra forbundet sagde, at det var en sejr, at man viste, at hvis man ikke ville indgå en overenskomst, så kunne man ligeså godt lukke bixsen. Da den åbnede igen, skrev de overenskomst med det samme.

Det skete altså omkring det tidspunkt, jeg blev sendt hjem fra militæret. Jeg boede dengang på værelse, og en af mine naboer var Jan Nygård, der dengang var formand for Faglig Ungdom. Mens jeg var ved militæret, blev jeg dybt involveret i fagligt arbejde der. Jeg blev fællestillidsmand for de værnepligtige menige på kasernen. Da jeg kom hjem, fik jeg så at vide, at nu skulle jeg fandme se at komme med ned og arbejde i Faglig Ungdom.

Først kom jeg med i den Ungdomsklub, der i mellemtiden var blevet lavet i Fabriksarbejdernes Fagforening. Siden kom jeg så i Faglig Ungdoms bestyrelse, som repræsentant for denne klub. Og ikke længe efter blev jeg valgt som amtsformand for Faglig Ungdom. Det var en sammenslutning mellem FU i Aarhus, Silkeborg og Randers. Senere kom så Skanderborg og Hadsten. Men jeg var faktisk med i Faglig Ungdom, før jeg blev lærling. Og det var vel også grunden til, at jeg blev lærling. Før jeg røg ind til militæret, havde jeg andre forestillinger. Dengang ville jeg søge ind på Journalisthøjskolen, når militæret var overstået.

Men efter jeg kom hjem og begyndte at arbejde i Faglig Ungdom, begyndte jeg også at søge mig en læreplads. Og da jeg ved et tilfælde hørte, at der var en, der søgte en blikkenslagerlærling, så skyndte jeg mig at opsøge mesteren, og jeg fik pladsen.

Jeg kom i mesterlære, på trods af at de fleste af mine kammerater var EFG-lærlinge. Principielt gik vi ind for EFG i Faglig Ungdom; som den bedste uddannelse og den med fremtid i.

Men det er min erfaring, at det ikke altid er hvilken en af uddannelserne, du tager, der er afgørende for om du virkelig lærer noget. Jeg var ret gammel, da jeg kom i lære. Jeg var 21 år. Det havde selvfølgelig en vis betydning. Specielt når man kom og sagde, at nu vil jeg gerne prøve at arbejde med noget andet end for eksempel kun at pakke vandhaner og rense afløb og lignende. Ved på den måde at stille krav overfor mester, mener jeg, at jeg har fået en nogenlunde god uddannelse. Og når det skal siges, var han heller ikke helt uimodtagelig overfor den slags argumenter og kunne udmærket se det rimelige i, at man skulle have en ordentlig uddannelse.

Det er langt fra alle mestre, som tager det så alvorligt. Lærlinge er en billig arbejdskraft. Mange firmaer kører med et fast antal lærlinge, ikke for deres blå øjnes skyld, det er et spørgsmål om profit. Det med uddannelsen tages af mange knap så tungt. Og det gælder både for EFG og mesterlærlinge. Og netop i tider som disse mener jeg, at specielt uddannelsens indhold er enormt vigtig. Der er mange eksempler på nyudlærte, som ryger af sporet.

Har de ikke lært nok, så bliver de usikre den dag, de står med et svendebrev og en fyreseddel. Arbejdsløsheden er størst blandt dem. Det gør jo ondt værre. Det er en ond cirkel, og mange går tabt for faget. Får andet arbejde og så videre

Men tager man spørgsmålet med EFG og mesterlæren, så er det helt tydeligt, at indenfor blikkenslagerfaget har EFG ikke slået igennem. Det skyldes både konservatisme, men vel også at vores fag stadigvæk er meget håndværksbetonet. Mere end for eksempel indenfor metalindustrien, hvor mekanisering og specialisering er slået voldsomt igennem. Det har gjort mesterlæren forældet indenfor disse fag.

En anden grund er, at der ikke som i slutningen af tresserne er mangel på lærlinge. Efter krisen slog igennem igennem, vendte billedet sig; da var der nok der ville i lære i forhold til de pladser, mestrene åbnede op for. Dengang, har jeg ladet mig fortælle, kunne man ikke engang få nok til at gå i tømrerlære.

Det var dengang, man fik EFG presset igennem. Det var dengang lærlingene vågnede op, der kom liv i Faglig Ungdom, og LLO blev dannet under parolen 'Væk med mesterlæren'.

Da jeg kom med i Faglig Ungdom, var man i fuld gang med at slagte EFG. Det værste anslag var, da man fjernede basisårslønnen til EFG-lærlingene i '76. Men rundt omkring i de faglige udvalg blev der vedtaget læretidsforlængelser med

videre for EFG-lærlingene.

Der har altid været et voldsomt røre omkring EFG. Det første jeg husker fra min tid, var, da man på Teknisk Skole fyrede en lærer, fordi hun ikke var nok arbejdsgivervenlig. Det var Marianne Kjær, der blev berufsverbotet af den daværende rektor. Den egentlige grund var, at hun var medlem af DKP. Hun havde EFG'erne til samfundslære. Der var undervisningsboycot og en masse ballade. Ja selv den dag i dag sidder den i baghovedet på lærerne; at de er skidebange for at få klager fra mestre om, at de er venstreorienterede.

Som en af de måder, hvorpå man protesterede mod at man fjernede basislønnen, var at man kørte en kantineboycot. Den kørte over hele landet og gennem lang tid. Det lykkedes faktisk at få priserne sænket med 25%. Til sidst måtte undervisningsministeren give sig. Det var en fantastisk sejr.

EFG-basisåret har ofte været der, hvor der var gang i den. De fleste af de aktive i lærlingeforeningerne er aflæggere fra de aktiviteter, der foregik deroppe. Som mesterlærling i Faglig Ungdom kunne man sommetider føle sig lidt ensom.

I foråret '78 gik jeg arbejdsløs. Jeg havde arbejdet i en periode som murerarbejdsmand, men blev fyret op til jul. Men jeg gik ikke og kedede mig. Jeg arbejdede i Faglig Ungdom fra morgen til aften.

I februar skete der det, at der i Folketinget blev stillet et forslag om en ekstrabevilling på 25 millioner til SU for EFG-lærlingene.

Efter man havde taget basisårslønnen, ville man give et plaster til såret. Vi greb den selvfølgelig. De skulle ikke få lov til at dø i synden. Vi ønskede ingen lappeløsninger. Vi ønskede basisårslønnen genindført. Der var samtidig en lignende latterlig forhøjelse af stipendierne til andre uddannelsessøgende. Så vi slog kludene sammen og forberedte en demonstration den niende februar. Men da jeg jo gik arbejdsløs, så lå det lige for, at jeg blev sat på den opgave at gå rundt i byen på uddannelsesstederne og opfordre folk til at gå med i demonstrationen.

Vi lavede den som sagt sammen med de uddannelsessøgende. Så jeg tog rundt sammen med en fra DUS på de forskellige uddannelsessteder og Teknisk Skole med videre. Det der med at forstyrre folk i deres middagspauser og stå og holde brandtaler ... det havde jeg ikke prøvet før. Jeg husker tydeligt, hvordan sveden drev ned ad armene på mig. Men det var selvfølgelig lærerigt sådan at blive smidt ud i det. Men før den tid har jeg sgu aldrig anet, at der findes så mange pædagogiske seminarier af både den ene og den anden afskygning. Med hver sin specialitet.

Det blev en fed demonstration med et par tusind deltagere. Men eftersom jeg var så meget involveret i den, står den tydeligt i min erindring i den række af demonstrationer, vi har været med til at gennemføre. Vi har selvfølgelig arrangeret flere, end vi har kunnet skaffe tilstrækkelig opbakning bagved. Sommetider har vi været mere end et hestehoved foran vores medlemmer i Faglig Ungdom. Som modstykke til den ovennævnte succes, har jeg da også været med til en demonstration fra Kloostertorv til Rådhuset, hvor der kun var nogle få, måske 100 deltagere. Vi blev nødt til at blive på Kloostertorv, ellers ville demonstrationen blive væk i vrirmlen på strøget.

I '78, mens jeg gik arbejdsløs, og var "ansat" i Faglig Ungdom, tog jeg mig også af de invitationer, vi fik fra folkeskoler og andre om at komme ud og fortælle om underbetaling, fagforeninger og Faglig Ungdom. Og det var et problem, hvordan jeg skulle forklare de ting for dem og holde interessen fangen i en sådan klasse. Troede jeg da. Men det gik fint. Jeg startede altid med en lille historie, som fik tingene til at falde på plads:

I en lille by findes der to pølsevogne. A og B. I A får de ansatte overenskomstmæssig løn. I B får de alle de pølser, de kan spise – og ingen løn. Problemet er, at der i byen kun er plads til én pølsevogn. Hvilken tror i, der lukker? A selvfølgelig. Jamen har fagforeningen og de ansatte i A så ikke grund til at være sure på dem i B, som bliver fede og fyldt med bumser og så videre. Det er dårlig politik, hvis arbejdsgiverne konkurrerer på de ansattes løn. Den gik ind hver gang. Og efter hver time blev jeg omringet af folk, der fik for lidt i løn. Vi fik for mange henvendelser. Flere end vi kunne overkomme. En af de første henvendelser gik på Gulf i Aabyhøj. Den fik vi blandt andet kørt igennem til sejr efter et par dages blokade i myldretiden, når folk kørte fra arbejde. Det var en af de sidste gange, hvor vi kørte en sag, hvor Stiften næsten dagligt rapporterede om slagets gang. Siden boycottede de os. For det var sgu en god reklame. Specielt når vi vandt sagerne.

Men vi har selvfølgelig kun opnået at kradsede lidt i overfladen med det problem, der er med skoleelevers erhvervsarbejde og underbetaling. Vore aktioner har godt nok givet genlyd langt ind i rækkerne. I '78/'79 gik vi sammen med nogle lærere og Benedikte Madsen om en rapport om skoleelevers erhvervsarbejde. Gruppen blev nedsat under Samarbejdet mellem arbejdere og akademikere. Rapporten blev udgivet i september '79 på forlaget Modtryk. Skoleelevernes erhvervsarbejde er faktisk af enormt omfang. Og da det foregår specielt indenfor nogle få fagområder, giver det problemer. Også for de voksne arbejdere der. Det gælder specielt HK, Hotel og Restauration og SID, såsom tankpassere, avisbude, fejedyr med videre. Statistikker med videre angående dette henvises til rapporten, hvis der skal sådan noget med.

Jeg var som sagt amtsformand for Faglig Ungdom. En af de ting, vi lavede på amtsplan, var Sommerbussen: En kampagne i sommerferien mod underbetaling af unge med sommerjob. Vi drøede rundt i sommerlandet og fandt frem til en helvedes masse, der var underbetalte. En af de gode sider ved disse kampagner var, at de foregik i en tid, hvor aviserne ikke har så meget at skrive om, Så et raskt lille skænderi mellem Faglig Ungdom og en arbejdsgiver, havde avisernes bevågenhed.

Den første gang, jeg var med til at lave den sommerbusaktion, fik vi en sag med nogle piger nede fra Rasses Skovpølser. Der var fire af pigerne, som var meget opsatte på at få gjort noget ved det. Viggo Toften-Jørgensen, der var Faglig Ungdoms formand dengang, og undertegnede, fik et møde i stand mellem pigerne og Robert Hedegård fra Hotel- og Restaurationspersonalets Samvirke på et værtshus i Skanderborg. Vi havde dengang aldrig prøvet det før, Viggo og jeg. Robert Hedegård var lidt stødt over, at det skulle foregå på et værtshus. Han havde heller ikke med så kort varsel kunnet få formalia i orden, så han kunne ikke gå med til at lave en aktion. Forbundet havde indskærpet, at de først skulle godkende det. Men selvfølgelig, hvis vi lavede en aktion – det stod os da frit for, men han kunne da bare ikke gå med.

Hvis vi skulle ha' alle de ting i orden, blev Viggo og jeg enige om, så ville det måske tage en hel uge mere. Det blev vi enige om ude på toilettet. Vi måtte hellere slå til nu. Så måtte det briste eller bære. Måske faldt forbundet os i ryggen, måske ikke. Vi blev nødt til at satse. Efter at LO brød med LLO, var forbundene lidt sværere at danse med.

Vi meddelte så vores beslutning. I morgen sender vi ham et anbefalet brev med et ultimatum. Overenskomst eller aktion. Vi laver pressemeddelelser, løbesedler, plancher, meddelelse til politiet om aktionen og først og fremmest mobilisering af alle de aktivister, vi kan stampe frem af jorden. Robert Hedegård tabte helt mælet. Tænk, sagde han, det sidder I bare og siger sådan uden videre. Nu starter vi bare en aktion. Vi var næsten selv ligeså usikre overfor, hvad det var, vi gik ind til. Men vi skjulte det bedre end ham.

Og aktionen startede få dage efter. Det blev en broget affære, som vi satte hele Faglig Ungdoms autoritet ind på. Forbundet blev ganske rigtigt stødt på manchetterne. De gik imod os i aviserne. Men vi fortsatte. Og vi satte hele Skanderborg på den anden ende. Det var som om, vi havde delt byen i to lejre: Dem, der var for os, og dem, der var imod os. Vi lavede også uddeling af løbesedler oppe i byen, og bølgerne gik højt. Vi blev endda nødt til at lave flersprogede løbesedler af hensyn til turisterne. Selveste formanden for Fællesorganisationen i Aarhus, Eigil Andersen, afbrød sin ferie for at komme ned og snakke med os. Forbundet mødte også op og gjorde helvede hedt for os.

Til sidst afbrød vi aktionen, fordi der blev lovet forhandlinger om en overenskomst. Efterbetaling, af det de var blevet snydt for, kom ikke igennem. Den fik en lidt broget afslutning. Men alligevel blev det en succes for os. De fire piger blev hovedkræfterne i den Faglig Ungdom-afdeling, vi fik oprettet i Skanderborg.

Ann Frank blev formand. Da hun senere blev smedelærling, fik hun også oprettet en metal ungdom i byen.

Viggo og jeg var begge kommet ind i Faglig Ungdom-arbejdet på nogenlunde samme tid. Og som det sker så tit i lærlingearbejdet, blev vi hovedkuls kastet ud i arbejdet uden alt for mange erfaringer om, hvordan vi skulle gribe det hele an. Sådan er det tit. Når man er bedst inde i arbejdet, så er man udlært, og roret må gives videre til en anden. Kontinuiteten i arbejdet er svært, når man kun er i lære i fire år.

Et par måneder senere fik vi også oprettet en Faglig Ungdom-afdeling i Hadsten med Kim Birger Nielsen som formand.

På et tidspunkt så skete der jo det, at de strejkede nede på Hurtigruten. Den strejke fik konsekvenser. Hotel- og Restaurationspersonalets Fagforening skiftede bestyrelse. Det var folk som Alice Smedemark, Bo Flagnussen og Bent Moos, der overtog roret. Robert Hedegård, som vi omtalte før, var ikke den tidligere formand. Han var formand for Samvirket; samarbejde mellem Hotel og Restauration, Tjenerne og Gastronomerne. De sidste var han selv formand for. Ændringerne fik også andre konsekvenser. HRF var nu stærkt interesseret i et samarbejde med Faglig Ungdom om at få gang i kampen mod underbetaling. At få rensset op på grillbarer og så videre. Og det var startskuddet til en større kampagne mod grillbarerne. Vi startede i den tunge ende: Vi tog dem, der havde åbent i døgndrift. I Frederiks Allé, i Guldsmedgade og i Klostergade. Vi stod der om natten i sne og slud. Det var hårdt og koldt, men vi fik hul på bylden, og den ene overenskomst efter den anden kom i hus. Når man kender omfanget af underbetaling i denne by, kan det forekomme håbløst. Men vores aktioner har givet genlyd. Arbejdsgiverne frygter os. Det har givet lidt bedre forhold til mange. Truslen om, at vi måske vil aktionere, har fået mange til at krybe til korset. Selv om vi somme tider har fået tæsk, og aviserne jævnligt hænger os ud, så nytter det alligevel noget.

I fagbevægelsen her i byen er vores kamp mod underbetaling ikke det, der har givet os det dårligste ry. Bestræbelserne på at få Faglig Ungdom isoleret, de svinestregere, som er dikteret af LO; det lykkedes ikke rigtig her i byen. Gang på gang har vi ved møder med Fællesorganisationen fået at vide, at hvis I bare bryder med LLO, så er det ikke tusinder, I vil kunne få i tilskud, men titusinder. Men det vil vi ikke. Det ville være at gøre os selv en bjørnetjeneste. Hvem har bedre end LLO kunnet holde liv i kravet om basisårslønnen, som de håber vil blive glemt. Hvem har bedre sikret landsdækkende kampagner mod underbetaling, så arbejdsgivere, der ikke har helt rent mel i posen, frygter Faglig Ungdom som pesten.

Efter bruddet med LLO i '75/'76 har man flere gange på Fællesorganisationens Generalforsamling forsøgt at undsige Faglig Ungdom. Afstemningen foregik som regel omkring bevillinger. Om vi stadig, som i de sidste 30 år, skulle have 3000 kroner. Vi vandt disse afstemninger gang på gang. Det lykkedes først at få os smidt ud i forbindelse med en større strukturændring i Fællesorganisationen. Det var dengang man, dikteret fra LO, smed alle ikke LO-forbund ud. Det vil sige sømændene, pædagoger og pædagogmedhjælpere og andre indenfor FTF. I samme omgang blev Socialdemokratiet, DSU, DUI og Frit Forum med videre smidt ud. Og i samme omgang også Faglig Ungdom. Der var et helvedes røre, fordi man samtidig ændrede på fagforeningernes repræsentation.

Og i dette røre røg vi altså ud. Formanden for Fællesorganisationen lovede godt nok fra talerstolen, at vi stadig skulle kunne deltage som observatører. Men det skete selvfølgelig ikke.

Men forud for dette var der sket et og andet. Jeg tror, det var i '80, vi røg ud. Men i '77 lykkedes det at få en snak med Forretningsudvalget. På dette møde, blev man enige om, at indkalde lærlingerepræsentanter til et nyt møde for om muligt at få etableret en forståelse med hinanden. Vi gjorde selvfølgelig klart, at hvad angik forholdet til LLO, ville vi ikke give os.

Dette møde, som skulle indkaldes, blev der bag kulisserne ændret lidt på. Det kom til at hedde stiftende FOU-møde i Aarhus amt. Vi blev inviteret og havde cirka fem repræsentanter fra Faglig Ungdom-afdelingerne. Men derudover var der cirka 15 DSU'ere indbudt samt nogle fagforeningsrepræsentanter.

Mødeledere var Peter Gravensen, LO's amtssekretær, og Britta West; gennem en menneskealder leder af LO's ungdomsarbejde. På trods af dette skete det fantastiske, at mødelederne kom totalt til kort. Stille og roligt blev vi andre enige om, at vi måtte komme til en forståelse. Og at der snarest skulle indkaldes til et møde med deltagelse af to repræsentanter fra hver lærlingeforening.

Britta West skummede af raseri, da hun forlod mødet. Det er det nærmeste vi har været siden bruddet på at komme til en forståelse. Vi troede efter mødet, at nu ville isen blive brudt mellem Faglig Ungdom og Fællesorganisationen, og at DSU'erne ville træde ud af deres isolation i lærlingebevægelsen. Der må have været storvask bag kulisserne efter dette. Mødet kom aldrig i stand. Et par år efter kunne vi læse i aviserne, at Fællesorganisationen havde oprettet FOU. Og i det spørgsmål ønskede man ikke at spørge lærlingene. Vi foreslog i sin tid, at hvis vi kunne blive repræsenteret i FU, så kunne det blive et bindeled til FO. Så kunne vi i fællesskab tage konkrete initiativer.

For os har det altid været et princip, at vi har holdt døren åben for at få genoptaget forbindelsen til FO. Mange af de kræfter, der er gået tabt i disse skænderier, kunne bruges bedre. For eksempel til fordel for lærlingene og for underbetalte skoleelever.

Det var også i de år, hvor vi i Faglig Ungdom havde nogle voldsomme diskussioner indbyrdes i Faglig Ungdom. Skal basisårslønnen indføres ved lov igen, eller skal den indføres ved en overenskomst betalt af arbejdsgiverne. Skulle vi gå med i de forskellige arbejdsløsheds marcher eller ej. Vi havde nogle stormfulde generalforsamlinger med mange deltagere og hidsige debatter. Vi kæmpede om hver sætning i resolutionerne. Om hver formulering. Vi havde kampvalg til bestyrelsen og vores delegerede til LLO's kongresser. Endeløse procedurediskussioner. Vi skændtes med en iver og en hidsighed, som var en bedre sag værdig. Men efterhånden fik vi snakket os ind på hinanden. Fred mellem hytterne – krig mod paladserne. Et rigtigt princip, men sommetider svært at praktisere.

Der var mange, som håbede, at vi ville snakke os ihjel, at Faglig Ungdom ville gå op i limningerne. Men de havde misforstået situationen. Enheden om Faglig Ungdom blev aldrig anfægtet. Selv om vi kunne skændes så det bragede på møderne, så stod vi alligevel sammen om natten og blokerede grillbarer.

HVAD HAR DU SÅ FÅET UD AF DIN TID I FAGLIG UNGDOM. KAN DU BRUGE DET TIL AT BLIVE ANSAT I FAGFORENINGEN?

Der er en stor forskel på en lærlingeforening og en fagforening. Jeg tror heller ikke, det er sundt at ryge ind der med det samme. I hvert fald når man ser de lærlingeformænd, der er røget op i forbundene og er blevet lærlingesekretærer. Og der bliver de jo så hængende. Når de først er kommet ind, bliver de jo aldrig fyret igen. Med mindre at de skaver sig fuldstændigt tosset. Det udvikler sig til en slags indavl. De mister jordforbindelsen. Intriger, karriere står i kraniet på dem. De typer, som blæser med vinden.

Den slags bekymringer har jeg ikke. For mig gælder det om at undgå at gå arbejdsløs for længe ad gangen. Hidtil har det lykkedes helt fint. Men hvor længe. Det kan være hårdt at være ung i disse elendige tider. Først problemerne med at få læreplads. Dernæst fire år i lære, hvor finanserne er lidt stramme. Man går og længes efter det forjættede land på den anden side af svendeprøven. Men goddag, mor. Så står man overfor byggestop, krise og alt lortet. Kampen for at få arbejde er ingen spøg.

-- o O o --